

РОЛЬ БІБЛІОТЕКИ В ЖИТТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Специфіка процесів, що відбуваються в сучасній Україні визначається не стільки продуктивним використанням зовнішніх ресурсів, скільки саморозвитком і самовдосконаленням людини. Значна роль в цих процесах належить бібліотекам, які, зберігаючи, систематизуючи, розповсюджуючи серед громадськості різноманітну інформацію, надають своїм користувачам можливість ефективної неперервної комунікації, створюють умови для розвитку та збереження культури молодіжного середовища.

Сьогодні, коли духовному відродженню України надається величезне значення, і водночас в історії нашої культури ще є чимало не відкритих сторінок, виникає необхідність об'єктивного осмислення і розкриття ролі бібліотек у суспільних процесах.

Бібліотеки - важливий елемент розвитку суспільства та держави, без удосконалення яких принципово не можливо забезпечити належний науковий, освітній, інформаційний, методичний та виховний супровід соціально-культурної сфери майбутнього.

Трансформація бібліотеки в сучасні, багатофункціональні соціально-культурні центри сприяє реалізації головного завдання нашої держави - збереження високого потенціалу, духовності, працездатності, репродуктивної функції молодого покоління.

Підвищення інтересу молоді до бібліотеки пов'язане з процесами соціалізації, потребами освіти та самоосвіти, професійним удосконаленням, цікавим та корисним проведенням дозвілля. Крім того, ця категорія користувачів часто позбавлена матеріальної можливості придбати літературу, і тому бібліотека стає чи не єдиним джерелом одержання необхідної інформації, у тому числі - із світового інформаційного простору. Цьому сприяє відкриття Інтернет-центрів, що забезпечують вільний і безкоштовний доступ до всесвітньої комп'ютерної мережі всім бажаючим; клубів за інтересами; гуртків та ін [2].

Бібліотеки послідовно і наполегливо працюють над втіленням у життя державної молодіжної політики і, зокрема, залученням молоді до книги, формуванням у неї високої духовності.

Сучасна доба інформатизації та комп'ютеризації всіх сфер життя, поява цифрових носіїв друкованого слова, нові можливості організації та сприйняття текстів (мультимедія, гіпертекст, аудіокниги) та доступу до них (Інтернет, плеєри, ноутбуки тощо) змінюють пріоритети та смаки українського читача.

Поширюється користування аудіокнигами, що здешевлює доступ до інформації, робить його оперативнішим, заповнює вимушені часові лакуни.

Формування духовності молоді залежить від наявності у неї відповідних літературних запитів.

За даними соціологічного дослідження, здійсненого соціологом Скоковою Л. Г., з'ясувалося, що серед основних мотивів відвідання книгозбірень 70% опитаних назвали навчання; 22% - особистий інтерес до певного видання, що може означати як ділову зацікавленість, так і дозвілєві потреби; 18,5% респондентів звертаються до бібліотеки здебільшого заради задоволення рекреаційних, дозвілєвих потреб; для близько 18% метою є самоосвіта, підвищення кваліфікації, професійний інтерес; 14% назвали мотивом науково-дослідну роботу. Анкетування показало, що молодь цікавиться літературою з інформатики та програмування, психології, історії, мовознавства, літературознавства, права, економіки, менеджменту, іноземної мови тощо. Спеціалізована література з певних галузей знань, мистецтва, науки, техніки має своє коло прихильників, використання такої інформації пов'язане із оволодінням професією та культурно-дозвілєвими уподобаннями. Серед користувачів Інтернету, котрі використовують його для пошуку інформації на теми, які їх цікавлять, читання енциклопедій, словників становить 30%, навчальної, фахової літератури - 50%, економічної, бізнесової - 20%, юридичної, правової - 21%, з вивчення іноземної мови - 15%, про комп'ютери - 33%, про країни і міста світу - 13%, технічного профілю - 12%, про мистецтво - 7%.

Художні книги щотижня читає кожен четвертий з респондентів. Найбільшою популярністю користуються серед опитаних різної статі та віку історичні романи (22%). Серед молоді популярніша фантастика (13%), а також фентезі, готика (6%) порівняно із загалом опитаних.

Інші види і жанри художньої літератури мають меншу аудиторію: зарубіжна/російська класика - по 7%, поезія, а також автобіографії, мемуари - по 6%, сучасна російська /зарубіжна проза, а також публіцистика, українська класика - по 4%. В цих випадках значення має освітній, культурний капітал. Так, серед магістрів 14% прихильників мемуарів, 15% - поезії, 16% - російської класики, 12% - зарубіжної класики, 7% - української класики. Вищий рівень зацікавленості сучасною українською прозою виявляють особи з освітою бакалаврів (6%) [1].

Відповідно цьому відбувається природний процес специфікації читацьких аудиторій. Можна вирізнити активних і різнобічних читачів, які технологічно обізнані, вміло відшуковують потрібні тексти в Інтернеті, в разі необхідності замовляють їх у друкованому вигляді через інтернет-книгарні, користуються різноманітними носіями інформації, як в друкованому, так і в аудіо-, цифровому вигляді. Є читачі-бібліофіли, читачі-фани (певного автора, циклу, жанру), читачі-прагматисти, які читають переважно фахову літературу, читачі популярної літератури - певних улюблених жанрів, прихильники експериментальної, авангардної літератури тощо. Конфігурації цих читацьких аудиторій утворюють читацький простір в українському суспільстві.

Отже, на сучасному етапі розвитку нашої держави досить гостро стоїть

проблема формування дозвілєвої культури молоді та всіх чинників, що впливають на організацію, форми та зміст дозвілєвої діяльності. Серед чинників, що формують рівень дозвілєвої культури в суспільстві, особливе місце належить книзі.

Дослідження підтверджують, що за останні роки змінилось відношення молодого покоління до книги та спілкування з нею під час дозвілля. Молодь відвідує бібліотеку з двох причин: перша - це необхідність ознайомлення з програмовою літературою; друга - це потреба в літературі розважального характеру. Юнацтво, як і раніше, приходить в бібліотеку за гостросюжетною белетристикою, але тепер в його читацькій свідомості присутні фантастика та детективи. Сучасна молодь надає перевагу в дозвілєвому плані не лише книгам, але й журналам.

Бібліотеки в своїй роботі з молоддю прагнуть до пошуку нового, що відповідало б і вимогам часу і зрослим потребам молоді. За роки незалежності відбулося багато змін в людській свідомості, у свідомості читачів і бібліотекарів, що зобов'язує останніх бути в постійному пошуку цікавих підходів та форм роботи з читачами.

Література

1. Скокова Л. Г. Читання як культурна практика населення України // Українське суспільство 1994 - 2008 рр. Соціологічний моніторинг / Скокова Л. Г., За ред. д. ек. н. В. Ворони, д. соц. н. М. Шульги.- К.: Інститут соціології НАН України, 2008.- С. 248 - 257
2. Ганюков О. Читання в структурі дозвілєвої діяльності української молоді / Ганюков О. // Бібліотечна планета.- 1998.- № 1.- С. 20 - 21